

ΑΙ ΥΠΟΠΤΟΙ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ Η ΑΔΡΑ

Η ΣΥΖΗΤΗΣΙΣ ΘΑ ΣΥΝΕΧΙΣ

Ελευθερία Βίβη, 25 Ιουνίου 1924

Την 6.30 άρχεται η συνεδρίασις. Έπικυρωσθέντα τα πρακτικά. Ανακοινούνται διάφοροι αναφοραί. Καλείται να συνεχισθή την άρχουσαν του επί του προσφυγικού ο πληροξούτος Έβρου κ. ΜΑΝΟΥΗΛΙΔΗΣ. Όμιλει επί του ζητήματος της αποκαταστάσεως των προσφύγων. Κανίζει την αναρτήθειαν σύμβασιν διά την προμήθειαν κειμήλων, εκ της οποίας το κράτος θά ζημωθή εξ εκατομμυρίων.

ΜΠΑΚΑΛΜΠΑΣΗΣ (ύπ. Γεωργ.) Ανακοινού ότι η σύμβασις συνήφθη επί της ύπουρησις Δοξιάδου. Τονίζει ότι η σύμβασις δεν έγένετο υπό της επιτροπής της αποκαταστάσεως.

ΜΑΝΟΥΗΛΙΔΗΣ. Παρατηρεί ότι η σύμβασις αυτή χάρις εις έπίμβασιν υπαλλήλων του έποικισμού έματαιώθη. "Ήδη όμως—λέγει—καταβάλλεται προσπάθεια υπό ενδιαφερομένων να ίσχυση η καταστρεπτική αυτή διά τή δημόσιον σύμβασις, και τοúτο άκριβώς θέλω να προλάβω, γνωρίζων ότι οι ενδιαφερόμενοι είνε και ίσχυροί. Περαιτέρω όμιλεί διά τόν σίτον των προσφύγων. Αποκαλύπτει ότι εν ό ύπηρεχί σίτος πρὸς 912 σελλήνια άριστος, ηγροασθή ό σίτος των προσφύγων πρὸς 12 και 13 σελλήνια.

ΜΠΑΚΑΛΜΠΑΣΗΣ. Έξηγεί ότι, συναπεία υποδείξεως του διευθυντού του έποικισμού, τό ύπουργείον της Γεωργίας παράγγειλε τό ύπουργείον των Στρατιωτικῶν να μεριμνήσῃ διά την εξεύρεσιν αίτου.

ΜΑΜΑΗΣ. Εάν πο.ύ ανακατεμένα είνε αυτά τα κεραμίδια και τό οικίον (Φαμάδια).

ΜΑΝΟΥΗΛΙΔΗΣ. Τονίζει ότι η καταστασία άκριβώς αυτή προήλθεν εκ της ύπουρησις της περιφέρειου αυτής επιτροπής, της ύπουρησις αποκαταστάσεως. Συνεχίζων έλεγει την απόφασιν του κράτους να προμηθευθή κάρρα εκ Τσεχοσλοβακίας. Διατί—λέγει—τά κάρρα αυτά να μη κατασκευασθούν εκ Ελλάδι;

ΜΠΑΚΑΛΜΠΑΣΗΣ. Έπεξηγεί ότι πρόκειται περί διαπραγματεύσεων τας οποίας διεξάγει η διύθυνσις του έποικισμού, επειδή υπάρχει μεγάλη ανάγκη κάρρων. Πιθανόν όμως να μη γίνῃ ή σύμβασις.

ΜΑΝΟΥΗΛΙΔΗΣ. Εφοβήθην ότι είχε γίνῃ και αυτή ή σύμβασις και χάρις άκούων ότι δεν συνήφθη.

ΓΩΝΑΤΑΣ (Θεσσαλονίκης). Ευνόστες κύριε ύπουργέ, ότι τα κάρρα αυτά τα οποία άγοράζονται εν Θεσσαλονίκη είνε παλαιά επιδιωρθω να και μόλις δοθούν εις τούς πρόσφυγας χά.ο.ύν άίσως;

ΜΑΝΟΥΗΛΙΔΗΣ. Έν πάση περιπτώσει αυτά είνε τά ό.λια σκάνδαλα τά οποία γνωρίζομεν και δεν υπάρχει άμφιβολία ότι πλείστα α.α. άγνωστοί.

ΜΠΑΚΑΛΜΠΑΣΗΣ. Έπειδή ίσχυρίζεσθε ότι διαπράττονται σκάνδαλα ύποβάλλο πίνακα των από της Ίανουαρίου γενομένων προμηθειῶν όλων των προσφύγων, ίνα άσκήσετε όν προσηκόντα έλεγχον. (Καταθέτει σχετικόν φάκελλον εις τό προεδρείον.)

ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΗΣ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗΣ

ΜΑΝΟΥΗΛΙΔΗΣ. Συνεχίζων έλεγει—ός λέγει—να εξετάσῃ έτερον κεφάλαιον του προσφυγικού ζητηματος, τό της ανταλλαγής των πληθυσμῶν. Η σχετική εργασία γίνεται—τονίζει—ός ν' ανταλλάσσονται τεράποδα. Χαρακτηρίζει ως σφάλμα τού ν' άποτελεσθούν τά πρόσωπα της επιτροπής μόνον από διπλωμάτας και όχι και από άπθρόπους γνώστας της τουρκικής νομοθεσίας και όλων των τεχνικών ζητημάτων, τα οποία έπρόκειτο να προκύψουν, ως έπραξαν οι Τούρκοι διά την ίδικην των επιτροπήν. Λογισμοί και εις την επιτροπήν ταύτην αΰθαι-

σται και ανεξέλεγκτοι. Και έχουν μέχρις άδρας σχηματισή 14 ύποεπιτροπάς! Έδομεν δε άριστους υπαλλήλους να σπεύσουν πρὸς τας επιτροπας αυτές, διατι λαμβάνουν μισθόν μεγαλύτερον, και να εργαταλείπουν τας θέσεις τού.

Πέντε χιλιάδες άγγλικάς λίρας στοιχίζουν μηνιαίως ή επιτροπή και αί ύποεπιτροπαι. (Αίσθησις). Σημειώσαστε ότι πρὸ τριών και ημισίως ετών ισχηματίσθη μία άλλη επιτροπή διά την ανταλλαγή των πληθυσμῶν ύ.α.μ.ε. της συνθήκης του Νεϊγύ. Η επιτροπή αυτή δεν άντήλασεν ούδέ ένα! Σπαταλά δε και αυτή 1500 άγγλικάς λίρας μηνιαίως! Κόμνω την παράθεσιν αυτήν διά να ίδετε πῶς γίνεται τό έργον των επιτροπῶν αυτών. Αί δηλώσεις των περιουσιῶν, τας οποίας συλλέγουν αί ύποεπιτροπαι της επιτροπής ταύτης, κατά πρόχειρον ύπολογισμὸν είνε έσφαλμέναι κατά 80 ο.ο. Σημειώσαστε ότι, ενῶ πρόκειται να συλλεγούν 100.000 υιτήσεις, μέχρις άδρας δεν έχουν συλλεγή ήδες 35.000. Περαιτέρω έλεγει την κωβόνησιν διότι ούδεν διενθεσθον εκ των έκκεμῶν ζητημάτων, τά οποία εκ των εκ της ανταλλαγής των πληθυσμῶν εδημοσιογράφησαν μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας. Ζημιή ν' αναπτύξη εναντιωτικῶν δραστηροτήτων ή επιτροπή της ανταλλαγής διά να λυθούν τά ζητήματα ταύτα.

ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ (πρωθυπουργός). Λέγει ότι η κυβερνήσις έχει ύπ' όψει της πέντα τῶν έργων ζητημάτων και ίδια των ανταλλαγῶν της περιφέρειας Κωνσταντινουπόλεως και επιδιώκει την ίδικην υψέδν.

ΜΑΝΟΥΗΛΙΔΗΣ. Επικαλείται την προσοχήν της κυβερνήσεως και επί των εν Μικράς Ασίας ενοικουμένων Έλλήνων και 26 φυλακισμένων εν Σμύρνη.

ΡΕΝΤΗΣ (ύπουργός των Έξωτερικῶν). Οι τελευταίοι άπεφυλακισθῆσαν και έρχονται.

ΜΑΝΟΥΗΛΙΔΗΣ. Συνεχίζων συνιστά την ίδρυσιν μιᾶς κτηματικής Τραπέζης διά την άποκατάστασιν των προσφύγων. Πρὸς τόν σκοπόν τούτον τό Κράτος δύναται να παρέχη διακόσια εκατομμύρια δραχμῶν. Εις τό ποσόν τούτο θά περιλαμβάναται και ή πρόσθετος των κτημάτων. Είνε ανάγκη να δημοσιογραφηθῇ ό οργανισμός ούτος πρὸς εξοφλήσιν των λογαρισμῶν ενέμων, οι οποιοί έχουν λαμβάνειν από την ανταλλαγῆν.

ΜΠΑΚΑΛΜΠΑΣΗΣ. Ενθίτει πῶς επί κυβερνήσεως Καφαντάρη ήρχισεν ή εργασία πρὸς ίδρυσιν της κτηματικής Τραπέζης. Η εργασία αυτή είνε σοβαρά και άσκόλο.

ΜΑΝΟΥΗΛΙΔΗΣ. Συνεργάσθην και εγώ τότε εις την προπαρασκευήν του οργανισμού τούτου. Είνε όμως φυσικόν να ζητούμεν οι πρόσφυγες παρά της κυβερνήσεως να πληρώνη τας επαγγελίας αυτής.

Περαιτέρω ό κ. Μανουηλίδης θίγει τό ζήτημα της τελευταίας αποστάσεως της κυβερνήσεως, όπως αί γαίαι αί εκκενοόμεναι υπό των Μουσουλμάνων, περιέρχονται εις τό ελληνικόν κράτος, τό οποίον θά δύναται να τας διαθέσῃ όπως θέλῃ.

ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ. Οφείλω να δηλώσω ότι η κυβερνήσις παραλαμβάνουσα τας γαίας ταύτας δεν περιμένει φεβαίως να τας διαθέσῃ όπως θέλῃ, αλλά μόνον ύπερ των προσφύγων.

ΜΑΝΟΥΗΛΙΔΗΣ. Όμιλεί περαιτέρω, περί των προσφυγικών σωματείων, τά οποία θά ήδύνατο θά εξημερωθῆσαν παντοιοτρόπως την χώραν. Συνιστά όπως επιτρέψη ή κυβερνήσις την ύστασιν τοιούτων σωματείων. Κατόπιν θίγει τό ζήτημα της χρησιμοπορήσεως των προσφύγων εις δημοσίας θέσεις. Θά επεθύμουν, λέγει, να παρακαλέσω τούς άρχόντου; όπως παραβλέπουν εις τούς πρόσφυγας την πληθώραν των προσόντων

ΠΡΟΣΦΥΤΙΚΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΝ

ΑΝΕΙΝΑ ΤΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗΣ ΕΞΟΗ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΠΕΜΠΤΗΣ

και να βλέπουν μόνον την ήθικην κατάστασιν των προσφύγων, οι οποίοι δύναται να χρησιμοποιηθούν εις δημοσίας θέσεις. Καταλλών ο ρητορ τονίζει την ανάγκην της συγκεντρώσεως όλων των υπηρεσιών των άσχυλων με το προσφυγικόν ζήτημα. Απαιτείται ή εκκαθάρισις και ή τιμωρία των κρατικών όργανων, τα όποια εφέροθησαν άτόπως και καχυπόπτως προς τους πρόσφυγας. Ταύτα είη να ευστήσω προς την κυβέρνησιν διά να μη ευρεθώμεν μίαν ώριάν προίαν ενώπιον έξεγέρσεως του έθνός τεταρτον του ελληνικού λαού, όσος είνε ο προσφυγικός κόσμος. (Χειροκροτήματα).

Η ΕΞΟΛΟΘΡΕΥΣΙΣ 750.000 ΕΛΛΗΝΩΝ

ΑΡΤΕΜΙΑΔΗΣ. Άνεσθόμενος εις το βήμα λέγει ότι από του 1903 μέχρι της ανακωχής του Μουδρου, δηλαδή εντός μιας δεκαετίας εξολοθρεύθησαν εν Τουρκία 750 χιλιάδες ελληνικός πληθυσμός. Έκθέτει τα της εκκένωσης της Μικράς Ασίας.

ΜΠΟΤΣΑΡΓΙΣ. Διακόπτει τον αγορευόντα και συμπληρώνει τας πληροφορίας αυτού περί της εκκένωσης της Σμύρνης, εξιστορών διά τας όδοτις τας όποιας ύπεσχετο προς τον πληθυσμον της πόλεως ο Στεργιάδης, διαβεβαιών μέχρι της τελευταίας στιγμής ότι ουδείς υπάχει φόβος εισόδου των Τούρκων εις την Σμύρνην.

ΖΕΡΒΟΣ. Θά μιλ επιτρέψετε, κύριε πρόεδρε να διακόσω τον ρήτορα και να έρωτησω αυτόν εάν γνωρίζει ότι αξιωματικοί διατασσόμενοι να μεταβούν εις το μετωπον δεν εξετάζουν την διαταγήν ταύτην.

ΒΥΔΟΥΡΗΣ. Διακόπτων εν θυμώ λέγει: Κύριε πρόεδρε, θά μοι επιτρέψετε και έμε να διακορω όλους και να σας έρωτησω, εάν όμιλούμεν σήμερα περί του προσφυγικού ζητήματος ή περί εθνικών. Οι πρόσφυγες κοιτεύουν να πεθάνουν.

ΑΡΤΕΜΙΑΔΗΣ. Λέγει ότι εκ των 150 χιλιάδων στρατιωτών αιχμαλώτων οι όποιοι συνεήρθησαν, μίς απέδοθησαν μόνον 13 χιλιάδες. Και εκ 270 χιλιάδων πολιτικών όμηρων απέδόθησαν μόνον 8 χιλιάδες. Αναφέρει ότι εις την Μα.νησίαν έπιτροπή κορυφωλών παρουσιάσθη ένωπιόν της τουρκικής έπιτροπής του έπιποτισμού και έζητησε σφάγια. Της παρεδόθησαν Έλληνες αιχμάλωτοι στρατιωται οι όποιοι εσφάγησαν και εκρεμάσθησαν εις τα σιγκέια των κορυφωλών. Έφιστή την προσοχήν της κυβερήσεως επί της τύχης των ύπολειπόμενων πολιτικών όμηρων.

ΡΕΝΤΗΣ (όπ. Έξωτ.). Δίδει την έξήγησιν ότι διατάχθη να εξακριβωθή ή άλληθεια των καταγγελομένων.

Οι κ. κ. **ΕΥΣΙΡ, ΓΟΝΑΤΑΣ** και **ΖΕΡΒΟΣ** καταγγέλλουν ότι δυστυχώς οι άρμόδιοι ύπάλληλοι οι άποσταλέντες εις την Μ. Ασίαν προς άνερεύσιν των όμήρων αυτών δεν έκτελούν το καθήκον των.

ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ. Παρακαλεί όσους εκ των κ. κ. πληρεξουσίων έχον πληροφορίας περί ύπαρξεως αιχμαλώτων ή όμηρων εν Μ. Ασία να προσέλθουν αύριον την 4.30 μ. μ. εις το ύπουργείον των Έξωτερικών διά να έξετασθή εν κοινή συσκέψει το όλον ζήτημα.

ΑΡΤΕΜΙΑΔΗΣ. Συνεχίζων τονίζει ότι ο άρχισμός των όμογενών των ύποκειμένων εις την ανταλλαγην είνε γερασός. Ούτοι ύφίστανται πολλά μαρτύρια. Τούτων άραιοίται ή περιουσία διά διάφορων μεθόδων και τρόπων. Κατά στατιστικήν δημοσιευθείσαν εις αμερικανικήν εφημερίδα εξ έπισήμου τουρκικής πηγής ή περιουσία ή εγκαταλειφθείσα εν Μ. Ασία και Θράκη υπό των Έλλήνων

άνίχεται εις 350 εκατομμύρια άγγλικών λιρών, ενώ ή περιουσία ή εγκαταλειφθείσα εν Ελλάδα υπό των Τούρκων άνίχεται μόνον εις 20—25 εκατομμύρια άγγλικών λιρών.

Διεξάγεται διαλογική συζήτησις μεταξύ των κ. κ. **Μυλωνά, Ρέντη, Καφαντάρη, Μπακαλάμπαση** και τινων άλλων πληρεξουσίων διά τα πρακτικά των συνεδριάσεων της έπιτροπής της ανταλλαγής εν της γνώσεως των όποιων πλείστοι λεπτομέρειαι δύναται να διευκρινισθώσι και αποφασίζεσται όπως τα πρακτικά έκτυπωθούν και διανεμηθούν εις τους πληρεξουσίους.

ΑΡΤΕΜΙΑΔΗΣ. Συνεχίζων αναλείπει επισημονικώς—ώς λέγει—την σύμβασιν περί ανταλλαγής των πληθυσμών. Έλέγχει τον τρόπον καθ' όν έγινετο ή σύμβασις και δηλοΐ ότι εκ της εν Μικρά Ασία περιουσίας των Έλλήνων δεν μίς έχει άποδοθή ούτε μία δεικάρα. Περαιτέρω ζητεί ν' αναζητηθώσι 40 χιλιάδες όφρανα ελληνόταυτα τα όποια κρατούν οι Τούρκοι. Εκ της άκριβούς έφαρμογής—τονίζει—της συμβάσεως της ανταλλαγής εξαρτάται ή λύσις του προσφυγικού ζητήματος.

Η ΣΥΖΗΤΗΣΙΣ ΘΑ ΣΥΝΕΧΙΣΘΗ

Προδικείται διαλογική συζήτησις περί του εν έπιτροπικού ζητήματος εντός της 24 παραπομπής μέχρι της αύριον.

ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ. Τονίζει ότι ή συζήτησις είνε άκώς διαφοριστική και οι προσοφύγοι πληρεξουσίοι είνε αξιοί συγχρητησίαν διά την μεθοδικότητα όί της αναπτύσεως το ζήτημα των.

ΜΠΑΚΑΛΑΜΠΑΣΗΣ. Τονίζει ότι εν της συζητήσεως θά προκύψη και το άραθόν ότι θ' αποκρυσταλλωθούν ώρισμένοι πλέον άντιλήψεις διά τα υπό ψήφισιν προσφυγικά νομοσχέδια, των όποιων θά επιταχυνθή ψήφισις.

ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ. Συμφωνεί και εύρίσκει ότι ή συζήτησις, δύναται να παραταθή και πέραν της Πέμπτης.

ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ. Δηλοΐ ότι αύριον (σήμερα) θά γίνει και νυκτερινή συνεδρίασις ώστε να καταστή δυνατον να λήξη ή εκ του προσφυγικού συζήτησις την νύκτα της Πέμπτης.

ΑΡΤΕΜΙΑΔΗΣ. Συνεχίζων εξετάζει τα του προσφυγικού δανείου και σχολιάζει το γενόμενον λάθος περί έκταρίων και στερεομάτων.

ΜΙΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ. Τονίζει ότι δεν έγινετο λάθος τοιοϋτον και άπορεί πως εγράφησαν σχετικώς όσα εγράφησαν. Δηλοΐ ότι θά δόση σχετικώς εξηγήσεις κατά την εξέλιξιν της συζητήσεως.

ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ. Ζητεί διασαφήσιν τινάς **ΜΠΑΚΑΚΑΠΑΣΗΣ.** Δηλοΐ ότι κατ' επιποτικήν του γεωπόνου κ. **Αμβράουλου** γή διαθέσιμος εν Μακεδονία και Θράκη μη καλλιεργουμένη από μικροκαλλιεργητάς άπέχεσται εις 5 εκατομμύρια σρέμματα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ. Έρωτά πρόβει ή γή αυτη των 5.000.000 στρεμμάτων ν' άνήκη εις το δημόσιον ή όχι.

ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ. Εις το δημόσιον. **ΑΡΤΕΜΙΑΔΗΣ.** Τελευταίον τονίζει ότι ή λύσις του προσφυγικού ένδιωφέρει ολόκληρον την Ελλάδα προτείνοντα σχηματισθή εκ των άρχηγών των κομμάτων έπιτροπή εις την οποίαν έκαστος ν' αναπτύξη τας άπόψεις της, ώστε προ της λήξεως των εργασιών της συνελεύσεως να υπάχη ώρισμένη κατευθυντική λύσις του προσφυγικού (χειροκροτήματα). Την 10.30 λυεται ή συνεδρίασις όπως επαληφθη ήμέρον την 6 μ. μ.